

1. Jak będzie weryfikowane osiągnięcie wskaźnika „**liczba osób poszukujących pracy**”? Czy na podstawie oświadczenia uczestnika, potwierdzenia od potencjalnego pracodawcy, czy w jakiś inny sposób? A może w tym wskaźniku powinny być wykazane osoby, które zostaną zarejestrowane jako poszukujące pracy w PUP?

Definicja wskaźnika, zgodnie z *Wytocznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*, oznacza osoby bierne zawodowo i nie poszukujące pracy w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, które otrzymały wsparcie z EFS i które poszukują pracy po opuszczeniu projektu. Wskaźnik ten należy rozumieć jako zmianę statusu zatrudnienia po opuszczeniu programu w stosunku do sytuacji w momencie przystąpienia do interwencji EFS (uczestnik bierny zawodowo i nieposzukujący pracy w chwili wejścia do programu EFS).

Osoby nowo zarejestrowane w publicznych służbach zatrudnienia jako poszukujące pracy należy wliczać do wskaźnika, nawet jeśli nie mogą one od razu podjąć zatrudnienia. Definicja wskaźnika uwzględnia osoby zarejestrowane jako bezrobotne zgodnie z krajowymi definicjami, nawet jeśli nie spełniają one wszystkich trzech kryteriów. Definicja osoby poszukującej pracy uwzględnia zarówno osoby bezrobotne w rozumieniu badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), jak i osoby zarejestrowane jako bezrobotne.

Bezrobotny w rozumieniu BAEL – osoba w wieku od 15 do 74 lat, która w okresie badanego tygodnia nie była osobą pracującą; aktywnie poszukiwała pracy i była gotowa podjąć pracę w tygodniu badania i następnym. Do bezrobotnych zaliczają się także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ oczekiwały na podjęcie pracy, którą miały już obiecaną, ale oczekiwały na jej podjęcie nie dłużej niż trzy miesiące i były w gotowości by tę pracę podjąć. Do bezrobotnych nie zalicza się kształcących się w systemie szkolnictwa w trybie dziennym.

Źródłem weryfikacji wskaźnika są składane przez uczestników dokumenty: zaświadczenie publicznych służb zatrudnienia lub oświadczenie uczestnika projektu o statusie osoby poszukującej pracy.

2. Jaki dokument, poza orzeczeniem o niepełnosprawności, można uznać za „inny dokument poświadczający stan zdrowia” (str. 25 Regulaminu konkursu)? Czy jest jakaś lista zamknięta? Za osoby z niepełnosprawnościami należy uznać osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375). W związku z powyższym weryfikacja stanu zdrowia jest możliwa na podstawie:
 - orzeczenia o niepełnosprawności,
 - orzeczenia lub innego dokumentu potwierdzającego stan zdrowia wydanego na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

3. Co oznacza pojęcie „zlecenie usług merytorycznych”? Czy wybór podmiotu do przeprowadzenia np. kursów komputerowych będzie takim zleceniem w sytuacji, gdy rekrutację na szkolenie, monitoring frekwencji i wsparcie dodatkowe (opieka nad osobą zależną) prowadzić będzie/koordynować beneficjent?

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, zleceniem usługi merytorycznej w ramach projektu jest powierzenie wykonawcom zewnętrznym, nie będącym personelem projektu, realizacji działań merytorycznych przewidzianych w ramach danego projektu, np. zlecenie usługi szkoleniowej. Jako zlecenia usługi merytorycznej nie należy rozumieć:

- a) zakupu pojedynczych towarów lub usług np. cateringowych lub hotelowych, chyba że stanowią one część zleconej usługi merytorycznej,
- b) angażowania personelu projektu.

Co do zasady, ze zleceniem usługi merytorycznej będziemy mieć do czynienia wówczas, gdy beneficjent przekazuje przeprowadzenie wszystkich lub większości niezbędnych czynności w ramach realizacji usługi innemu podmiotowi – usługa jest w całości wykonana przez podmiot zewnętrzny, niezaangażowany w realizację projektu. Jeżeli natomiast Wnioskodawca sam angażuje się w proces organizacji usługi i podmiot/-y zewnętrzny/-e angażuje tylko jako wykonawcę/-ów niektórych czynności, to nie należy jej traktować jako usługę zleconą. Zatem w celu stwierdzenia, czy dany wydatek jest usługą zleconą czy nie, należy wziąć pod uwagę to, kto ponosi koszty administracyjne związane z wykonaniem tego zadania.

4. **Mechanizm racjonalnych usprawnień:** w **Regulaminie konkursu (str. 18)** jest napisane, że „środki na realizację mechanizmu racjonalnych usprawnień powinny stanowić dodatkowy element wsparcia niezbędnego dla zapewnienia osobie z niepełnosprawnością możliwości uczestnictwa w formach **aktywizacji zawodowej** zaplanowanych w projekcie...”. Czy w sytuacji, gdy osoba z niepełnosprawnością nie będzie korzystać z aktywizacji zawodowej, nie można wobec niej zastosować mechanizmu racjonalnych usprawnień? Czy z tego mechanizmu może skorzystać każda osoba niepełnosprawna bez względu na stopień niepełnosprawności?

W celu równego traktowania uczestników projektów IOK wprowadziła zmianę zapisów regulaminu konkursu, zgodnie z którą wsparcie w ramach mechanizmu racjonalnych usprawnień może zostać skierowane do uczestników projektu dla zapewnienia osobie z niepełnosprawnością możliwości uczestnictwa w formach aktywizacji społecznej i/lub zawodowej zaplanowanych w projekcie.

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020* nie został określony rodzaj ani stopień niepełnosprawności uprawniający do skorzystania ze wsparcia w ramach mechanizmu racjonalnych usprawnień, zatem potencjalnie można tego typu wsparcie kierować do każdego z uczestników spełniających definicję osoby niepełnosprawnej.

5. W projekcie mogą brać udział np. osoby niesamodzielne ze względu na podeszły wiek (**str. 31 Regulaminu konkursu**). Jaka jest górna granica wieku uczestnika projektu?

Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, definiując uczestnika projektu, wskazują, że uczestnikiem projektu jest osoba fizyczna bez względu na wiek lub podmiot bezpośrednio korzystający z interwencji EFS. IOK nie ograniczyła kwalifikowalności uczestników projektu ze względu na wiek. Należy jednak mieć na uwadze cel szczegółowy Działania 9.1: aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia. Przy rekrutacji uczestników projektu należy wziąć również pod uwagę obowiązek osiągnięcia wskaźnika efektywności społeczno-zatrudnieniowej na poziomie określonym w Regulaminie konkursu.

6. Jeżeli w projekcie przewidywana jest realizacja PAI dla uczestników zakwalifikowanych do III profilu pomocy to czy porozumienie z PUP powinno być zawarte przed złożeniem wniosku o dofinansowanie?

Zgodnie z zapisami Regulaminu konkursu w części regulującej wymagania dotyczące partnerstwa oraz realizacji projektu z innymi podmiotami, partnerstwo musi zostać co najmniej zainicjowane przed dniem złożenia wniosku. W odniesieniu do innych niż partnerzy podmiotów zaangażowanych w realizację projektu sformułowano jedynie obowiązek wykazania takiego podmiotu we wniosku o dofinansowanie. Podpisanie umowy partnerskiej lub porozumienia może nastąpić w terminie późniejszym z zastrzeżeniem, że dokument musi zostać dostarczony do IOK przed dniem podpisania umowy o dofinansowanie.

7. Czy pracę socjalną realizowaną w ramach indywidualnego programu usamodzielnienia mogą realizować **inni pracownicy, których kwalifikacje uznane zostaną przez beneficjenta za wystarczające**” (Minimalny standard usług i katalog stawek, str. 15). Zgodnie z tym zapisem beneficjent chciałby, aby pracę socjalną w stosunku do osób opuszczających pieczę zastępczą świadczyli np. **koordynatorzy pieczy zastępczej** lub **konsultanci – pedagodzy, psychologdy**.

Zgodnie z *Minimalnym standardem usług i katalogiem stawek* obowiązującym w konkursie pracę socjalną mogą świadczyć pracownicy socjalni spełniający wymogi określone w ustawie o pomocy społecznej lub doradcy ds. osób niepełnosprawnych – pracownicy socjalni ds. niepełnosprawnych lub inni pracownicy, których kwalifikacje uznane zostaną przez beneficjenta za wystarczające. Od osób zatrudnianych na tym stanowisku nie wymaga się dodatkowych kwalifikacji związanych z osobami niepełnosprawnymi. Jeśli nie jest to pracownik socjalny, to powinna być to osoba posiadająca wykształcenie wyższe lub wyższe zawodowe na kierunkach pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, prawo, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie. Zatem o ile przykładowy koordynator pieczy zastępczej spełnia wymagania wymienione w *Minimalnym standardzie usług i katalogu stawek*, pełni funkcję doradcy ds. osób niepełnosprawnych i według

beneficjenta ma do tego wystarczające kwalifikacje – może w ramach indywidualnego programu usamodzielniania realizować pracę socjalną.

8. W ramach instrumentów o charakterze społecznym możliwe jest udzielenie **pomocy „na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych**, w tym osób opuszczających pieczę zastępczą” (Minimalny standard usług i katalog stawek, str. 7). Czy pomoc taką można w ramach projektu przyznać osobom, które w świetle kryteriów stosowanych przez beneficjenta (min. 3 lata pobytu w rodzinie zastępczej; kryterium dochodowe – 1200 zł) do takiej pomocy się nie kwalifikują?

Czy pomoc taka może zostać przyznana jako dodatkowa pomoc osobom, które spełniają kryteria stosowane przez beneficjenta i od niego otrzymały/otrzymają to świadczenie?

Czy jest przyjęta jakaś górna granica finansowa takiego świadczenia?

Pomoc „na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, w tym osób opuszczających pieczę zastępczą” można przyznać o ile nie stoi to w sprzeczności z przepisami prawa oraz uregulowaniami organizacyjnymi stosowanymi w danej jednostce. Nie można przyznać takiej pomocy osobom, które w świetle kryteriów stosowanych przez beneficjenta do takiej pomocy się nie kwalifikują.

IOK nie określiła minimalnych/maksymalnych stawek na świadczenia pieniężne i niepieniężne przypadające na jednego uczestnika. Należy w tym zakresie stosować regulacje ustawowe oraz uregulowania przyjęte w danej jednostce organizacyjnej pomocy społecznej.

9. W ramach instrumentów o charakterze edukacyjnym możliwe jest „**sfinansowanie kosztów nauki na poziomie wyższym** dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze lub inne formy opieki zastępczej” (Minimalny standard usług i katalog stawek, str. 9). Czy można finansować studia osobom, które, mimo pełnoletniości, pozostają w swoich dawnych rodzinach zastępczych na zasadach rodziny zastępczej i równocześnie realizują Indywidualny Program Usamodzielnienia (jest bardzo wiele takich osób)?

Zgodnie z zapisami obowiązującego dla przedmiotowego konkursu Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WD 2014-2020 z dnia 14 września 2015 r., usługa aktywnej integracji o charakterze edukacyjnym „sfinansowanie kosztów nauki na poziomie wyższym dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze lub inne formy opieki zastępczej” – zgodnie ze swoją nazwą – może być zastosowana tylko wobec uczestników projektu opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze lub inne formy opieki zastępczej. Wobec powyższego ten typ wsparcia nie może być oferowany osobom, które, mimo pełnoletniości, pozostają w swoich dawnych rodzinach zastępczych na zasadach rodziny zastępczej i równocześnie realizują Indywidualny Program Usamodzielnienia.

W SZOOP RPO WD 2014-2020 zatwierdzonym przez Komitet Monitorujący w dniu 28.12.2015 r. instrument uzyskał rozszerzone brzmienie, pozwalające na sfinansowanie kosztów nauki na poziomie wyższym także dla osób pozostających w pieczy zastępczej – zmiana znajdzie zastosowanie w kolejnych konkursach ogłaszanych w ramach działania 9.1 na operacje pierwszego typu 9.1 A.

10. Czy w ramach aktywizacji osób z niepełnosprawnościami możliwe będzie (w ramach **racjonalnych usprawnień**) sfinansowanie im/dofinansowanie zakupu rzeczy, których brak stanowi jedną z głównych przyczyn ich wykluczenia społecznego lub uniemożliwia poszukiwanie/świadczenie pracy? Np. osoba niepełnosprawna fizycznie ma stary, mało stabilny wózek i z tego względu dom opuszcza tylko w ostateczności. Dofinansowania do zakupu nowego odmówił jej PFRON ze względu na brak środków. Nawet jeśli zaprosimy ją do uczestnictwa w projekcie, udostępniemy wózek na czas udziału w projekcie, a po zakończeniu uczestnictwa wózek zabierzemy, to ona znów nie będzie w stanie opuścić domu i cała aktywizacja pójdzie na marne.

Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 wskazują, że każdy wydatek poniesiony w celu ułatwienia dostępu i uczestnictwa w projekcie osób z niepełnosprawnościami jest kwalifikowalny, o ile nie stanowi wydatku niekwalifikowalnego na mocy przepisów unijnych oraz *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*. W ramach przykładowego katalogu kosztów racjonalnych usprawnień przedstawionych w *Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i (...)* nie występuje pozycja związana z zakupem dla uczestnika projektu wózka inwalidzkiego, niemniej jednak katalog ten ma charakter otwarty i nie uwzględnia wszystkich możliwych do sfinansowania produktów/usług w przedmiotowym zakresie. Należy przy tym pamiętać, że decyzję w sprawie finansowania mechanizmu racjonalnych usprawnień podejmuje właściwa instytucja podejmująca decyzję albo będąca stroną umowy o dofinansowanie projektu, biorąc pod uwagę zasadność i racjonalność poniesienia dodatkowych kosztów. Wnioskodawca będzie zobowiązany do uzasadnienia konieczności poniesienia kosztu racjonalnego usprawnienia z zastosowaniem najbardziej efektywnego dla danego przypadku sposobu (np. prymat wynajmu nad zakupem). Zasadność i racjonalność poniesienia wydatku oraz wybór sposobu jego sfinansowania będzie podlegał ocenie w ramach kryteriów budżetu projektu na etapie oceny merytorycznej.

W projektach dedykowanych wyłącznie lub przede wszystkim osobom z niepełnosprawnościami wydatki na sfinansowanie mechanizmu racjonalnych usprawnień należy zaplanować na poziomie wniosku o dofinansowanie projektu.

Planując wydatki w projektach OPS i PCPR należy w pierwszej kolejności korzystać z możliwości finansowania usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami ramach dostępnego katalogu usług aktywnej integracji, a z mechanizmu racjonalnych usprawnień (podwyższającego możliwy do poniesienia na jednego uczestnika średni kalkulowany koszt wsparcia) korzystać jedynie w sytuacjach, gdy niezbędne dla pełnego uczestnictwa w projekcie usprawnienia nie mieszczą się w ww. katalogu.

11. **Catering.** Jak potraktować poczęstunek oferowany uczestnikom w trakcie zajęć, który składa się z: kawy, herbaty, bułki oraz zupy i kosztuje do 15 zł? Czy można potraktować to jako „przerwę kawową”?

Minimalny standard usług i katalog stawek dla projektów konkursowych realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 przez Ośrodki Pomocy Społecznej oraz Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie określa zakres standardowej przerwy kawowej: kawa, herbata, woda, ciastka, soki, kanapki. Kwota 15 zł za serwis kawowy została opracowana w oparciu o stawki rynkowe zidentyfikowane „w województwie dolnośląskim i stanowi maksymalną możliwą do zakwalifikowania wartość wydatku, a nie stawkę obowiązującą. Wyznacznikiem zakwalifikowania wydatku jako przerwa kawowa lub lunch/obiad nie jest cena, ale zawartość zestawu. Zupa została wskazana w ww. dokumencie jako element obiadu, w związku z czym tak należy zakwalifikować wydatek.

12. Mamy bezrobotnego z profilem II pomocy, który korzysta z aktywizacji społecznej. PUP przedstawia mu ofertę pracy, którą ten przyjmuje i rezygnuje z projektu. Rozumiem, że nie ma tu rezygnacji, tylko osobę taką zaliczamy do pozytywnych zakończeń i że jeśli utrzyma tę pracę przez 3 miesiące, to możemy ją wykazać we wskaźnikach zatrudnieniowych?

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*: „zakończenie udziału w projekcie z powodu podjęcia zatrudnienia wcześniej niż uprzednio było to planowane można uznać za zakończenie udziału w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką udziału w projekcie”. Osoba taka będzie wykazana w ramach wskaźnika rezultatu bezpośredniego „liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)”.

Natomiast wykazanie takiego uczestnika w ramach wskaźnika efektywności społeczno-zatrudnieniowej w aspekcie zatrudnieniowym, jest uzależnione od spełnienia jednego z poniższych warunków:

- uczestnik projektu zostaje zatrudniony na nieprzerwany okres co najmniej trzech miesięcy, przynajmniej na ½ etatu.;
- w przypadku, gdy uczestnik projektu został zatrudniony na podstawie umowy cywilnoprawnej, warunkiem uwzględnienia takiej osoby jest spełnienie dwóch przesłanek: umowa cywilnoprawna jest zawarta na minimum trzy miesiące oraz wartość umowy jest równa lub wyższa od trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu zastępczym;
- w przypadku umowy o dzieło, w której nie określono czasu trwania umowy, wartość umowy musi być równa lub wyższa od trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę;
- podjęcie zatrudnienia nie zostało sfinansowane ze środków Unii Europejskiej (np. samozatrudnienie w wyniku otrzymania zwrotnych lub bezzwrotnych środków

na podjęcie działalności gospodarczej lub subsydiowanie zatrudnienia w ramach projektu współfinansowanego ze środków EFS realizowanego przez PUP).

13. Czy w ramach projektu CIS jako realizator części zadań w projekcie wskazany we wniosku o dofinansowanie może realizować tylko usługę aktywizacji zawodowej „uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej” (jako kompleksowe wsparcie udzielane danemu uczestnikowi), czy też możliwe jest zrealizowanie przez CIS innych usług o charakterze zawodowym (np. trener pracy, doradca zawodowy)?

Poza uczestnictwem w zajęciach Centrum Integracji Społecznej rozumianym jako kompleksowa usługa aktywnej integracji możliwe jest zrealizowanie innych usług o charakterze zawodowym takich jak trener pracy i doradca zawodowy pod warunkiem, że taka instytucja zostanie wskazana we wniosku o dofinansowanie w części B.4. Udział w realizacji projektu innych podmiotów.